

Julie James AS

Y Gweinidog Newid Hinsawdd

11 Ionawr 2024

Annwyl Weinidog,

Safle glo brig Ffos-y-Frân

Rwy'n ysgrifennu ar ran y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith i fynd ar drywydd ein gohebiaeth flaenorol ynghylch gwaith glo brig Ffos-y-Fran. Rydym yn gwerthfawrogi eich ymateb manwl ar 15 Medi 2023 i'n hymchwiliad cychwynnol. Fodd bynnag, mae meysydd yn parhau lle mae angen rhagor o eglurder. Gobeithiwn y gallwch roi rhagor o eglurder ynghylch rôl Llywodraeth Cymru nawr bod y camau cyfreithiol yn erbyn gweithredwyr y safle wedi dod i ben.

Fel y byddwch yn deall, mae'r Pwyllgor yn parhau i bryderu'n fawr iawn am y gwaith i adfer safle Ffos-y-Fran, ac o bosibl safleoedd gwaith glo brig eraill yng Nghymru. Mae wedi'i adrodd yn eang bod bwlch ariannol sylweddol yn bodoli rhwng y costau adfer amcangyfrifedig a'r arian a neilltuwyd gan y cwmni mwyngloddio.

- Dywedwyd mai dim ond £15 miliwn yr oedd y cwmni mwyngloddio wedi'i neilltuo ar gyfer gwaith adfer. Yn eich llythyr, rydych yn cyfeirio at hyn fel "blaendal o £15 miliwn" sydd i fod i "ariannu rhywfaint o waith adfer os na fydd gweithredwr y safle yn cydymffurfio â'r amodau adfer". A yw'n wir nad yw'r cwmni mwyngloddio wedi neilltuo unrhyw arian y tu hwnt i'r blaendal blaenorol?
- Amcangyfrifir bod y costau adfer ar gyfer y safle yn amrywio o £120 miliwn i £175 miliwn. Pa asesiad, os o gwbl, y mae Llywodraeth Cymru wedi'i wneud o gyfanswm y gost adfer ar gyfer safle Ffos-y-Fran?
- Pa fesurau sydd ar gael i Lywodraeth Cymru i sicrhau bod y cwmni mwyngloddio yn cyflawni ei rwymedigaethau ariannol o ran adfer? Pa gynllunio wrth gefn a wnaed rhag ofn y bydd y cwmni'n methu â chyflawni'r rhwymedigaethau hyn?

4. Yn eich llythyr, gwnaethoch ddweud, yn absenoldeb cyllid digonol, mai cyfrifoldeb y Cyngor fyddai gwneud y safle'n ddiogel ac, yn y tymor hwy, cwblhau'r gwaith adfer. Fe wnaethoch egluro bod trafodaethau amlasiantaeth ar y gweill i baratoi trefniadau wrth gefn pe bai'r safle'n cael ei adael. A allwch roi'r wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd a wnaed?
5. Pa fathau o gytundebau sy'n bodoli ledled Cymru i ariannu'r gwaith o adfer safleoedd ar ôl i weithrediadau ddod i ben? A ydych yn fodlon bod digon o fesurau diogelu ar waith i sicrhau bod yr arian yn ddigonol ar gyfer adfer neu wella'r safle yn llawn?
6. A oes safleoedd gwaith glo brig gweithredol neu anweithredol penodol sy'n peri pryder penodol nad yw'r arian a gronwyd (trwy fondio a mecanweithiau eraill) yn ddigon i dalu ar gyfer y rhwymedigaethau ariannol sy'n gysylltiedig ag adfer ac ôl-ofal yn unol â'r amodau cynllunio y cytunwyd arnynt?
7. A yw Llywodraeth Cymru wedi gwneud unrhyw waith ar faterion yn ymwneud ag adfer safleoedd glo brig ers ei hadroddiad yn 2014 "Ymchwil i'r methiant i adfer safleoedd glo brig yn Ne Cymru"? Pa gamau, os o gwbl, a gymerodd Llywodraeth Cymru yng ngoleuni canfyddiadau'r adroddiad?

Mae'n anochel y bydd rhoi terfyn ar weithrediadau yn Ffos-y-Fran yn effeithio ar y gweithlu lleol. Mae trosglwyddo'r gweithwyr hyn i gyfleoedd cyflogaeth newydd yn hollbwysig.

8. Yn eich llythyr, rydych chi'n cyfeirio at sawl rhaglen a menter sydd â'r bwriad o gefnogi cynweithwyr ar y safle. A allwch roi'r wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd y gwaith hwn a'i lwyddiant hyd yn hyn wrth ddod o hyd i gyflogaeth arall ar gyfer y gweithlu?

I gloi, mae'r Pwyllgor yn pwysleisio pwysigrwydd rheoli tryloyw ac effeithiol o'r broses drosglwyddo yn sgil terfynu gweithrediadau mwyngloddio yn Ffos-y-Fran. Credwn fod mynd i'r afael â'r pryderon hyn yn hanfodol ar gyfer uniondeb amgylcheddol yr ardal a llesiant ei thrigolion.

Edrychaf ymlaen at gael eich ymateb erbyn dydd Iau 22 Chwefror 2024 fan bellaf.

Yn gywir,

Llyr Gruffydd AS,
Cadeirydd Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg. / We welcome correspondence in Welsh or English.